

Sygnatura akt XII C 2479/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 14 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: del. SSR Jan Sterczała

Protokolant: Protokolant sądowy A. M.

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa U. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

/-/ del. SSR Jan Sterczała

XII C 2479/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 października 2014. (data wpływu) powódka U. W. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 455 854 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 listopada 2014 r. i o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów opinii prywatnych w wysokości 3 000 zł i 5 043 zł.

W uzasadnieniu podała między innymi, że decyzją z dnia 18 września 2012 r. Minister Gospodarki stwierdził nieważność orzeczenia nr 18 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 23 listopada 1951 r. o przejęciu na własność przedsiębiorstwa Młyn (...) w M., w zakresie składników majątkowych T. i B. B. (1).

T. i B. B. (1) nabyli działkę z zabudowaniami – młynem i wyposażeniem. Powódka jest następcą prawnym tych osób. W ocenie powódki wartość przejętych bezprawnie składników majątkowych wynosiła 220 854 zł. Dodatkowo – w roku 1979 – młyn spłonął. Wartość strat wynosi 205 000 zł. Stan techniczny zabudowań jest taki, że kwalifikuje się on do rozbiórki, ich koszt wynosi 30 000 zł.

W ocenie powódki, dochodzona pozwem kwota stanowi należne jej odszkodowanie w związku z bezprawnym przejęciem nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 28 października 2014 r. Sąd zwolnił powódkę od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu ponad kwotę 3 000 zł.

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 grudnia 2014 r. (data wpływu), pozwany wniósł o oddalenie powództwa. W odpowiedzi zawarto również formalne wnioski o zweryfikowanie jednostki organizacyjnej reprezentującej Skarb Państwa oraz o przekazanie sprawy sądowi miejscowo właściwemu.

W uzasadnieniu stwierdzono między innymi, że powódka nie wykazała, że poniosła szkodę w wysokości określonej w pozwie. Pozwany zaakcentował, iż źródłem szkody określonej przez powódkę nie jest wadliwa decyzja nacjonalizacyjna, lecz pożar, który miał miejsce w roku 1979. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia. Zarzucono również, że powódka nie wykazała wysokości poniesionej szkody. Strona pozwana dołączyła bowiem jedynie opinie prywatne, nie mające w niniejszym postępowaniu waloru dowodu z opinii biegłych sądowych. Pozwany dodatkowo sformułował też szczegółowe zarzuty co do wyników otrzymanych przez powódkę w treści prywatnych opinii.

W ocenie pozwanego bezzasadne było też żądanie zwrotu kosztów opinii prywatnych oraz żądanie odsetkowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Powódka jest jedynym następcą prawnym B. B. (1) (zmarłym w dniu 10 maja 1992 r.) i T. B. (zmarłej w dniu 5 maja 2003 r.).

Na mocy aktu notarialnego z dnia 30 sierpnia 1947 r. małżonkowie B. stali się właścicielami nieruchomości położonej w M., na której funkcjonował Młyn (...) w M., a następnie Młyn (...). Uprzednio – postanowieniem z dnia 21 sierpnia 1947 r. Wojewódzka Komisja do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw w P. skreśliła z wykazu przedsiębiorstw podlegających upaństwowieniu przedsiębiorstwo Młyn (...) pow. C. B. B. (3). Intencją stron było przeniesienie własności przedsiębiorstwa – nieruchomości i ruchomości (urządzeń dotychczasowego młyna parowego). Po tej transakcji nastąpiło jednak wznowienie postępowania nacjonalizacyjnego. W konsekwencji – orzeczeniem nr 18 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 23.11.1951 r. nastąpiło przejście na własność Skarbu Państwa przedsiębiorstwa „(...) w M. pow. C.” (Monitor Polski poz. 1546).

Decyzją z dnia 18 września 2012 r., w sprawie sygn. (...), Minister Gospodarki stwierdził nieważność orzeczenia z dnia 23 listopada 1951 r. o przejściu na własność Państwa przedsiębiorstw, w części dotyczącej przedsiębiorstwa pod nazwą Młyn (...) w M. pow. C., w zakresie składników majątkowych stanowiących własność T. i B. B. (1), ujętych w protokołach zdawczo- odbiorczych z dnia 27 października 1952 r. oraz z dnia 1 sierpnia 1960 r. Przyczyną wydania tej decyzji było rażące naruszenie prawa przy wydawaniu decyzji – art. 156 § 1 pkt 2 kpa. Decyzja została wydana w wyniku podania U. W. z dnia 3 września 2007 r.

Powódka zleciła w 2014 roku wykonanie dwóch prywatnych opinii biegłych w przedmiocie określenia wartości nieruchomości oraz wartości „szkody rzeczywistej poniesionej w majątku ruchomym”. Z opinie powódka zapłaciła łącznie kwotę 8 043 zł.

Pismem z dnia 15 września 2014 r., skierowanym do Wojewody (...), powódka wezwała go do zapłaty kwoty 455 854 zł do dnia 30.10.2014 r., z powołaniem na decyzję Ministra Gospodarki z dnia 18 września 2012 r. oraz na dwie prywatne opinie biegłych. W pierwszej opinii rzeczoznawca majątkowy B. N. (1) ustaliła „wartość rynkową nakładów na nieruchomości” na kwotę 205 000 zł oraz „koszt wyburzenia i rozbiórki obiektu” na kwotę 30 000 zł. W opinii dotyczącej „szkody rzeczywistej poniesionej w wyniku utraty wartości mienia ruchomego”, sporządzający opinię A. O. określił tę szkodę na kwotę 220 854 zł.

W odpowiedzi – pismem z dnia 29 września 2014 r., Wojewoda (...) oświadczył, iż zgłoszone roszczenie winno być „zweryfikowane w postępowaniu sądowym, zarówno co do zasady, jak i wysokości”.

Powyższy stan faktyczny był niesporny. Wynikał on jednoznacznie zarówno z twierdzeń stron, jak i z treści złożonych do akt sprawy dokumentów w postaci : postanowienia SR w W. w sprawie(...) (k. 19), pisma powódki z dnia 15.09.2014 r. (k. 20-21), pisma pozwanego z dnia 29 września 2014 r. (k. 22), decyzji Ministra Gospodarki z dnia 18 września 2012 r. (k. 27-38), wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 19 września 2011 r. (sygn. (...)) – k. 39-45, opinii prywatnych wykonanych na zlecenie powódki (k. 49).

Sąd oddalił wnioski dowodowe powódki, zawarte w piśmie procesowym powódki z dnia 5 marca 2015 r. z dwóch niezależnych od siebie względów. Powódka – reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – nie wykazała, że powołanie tych dowodów nie było możliwe już w pozwie, a ich przeprowadzenie z całą pewnością musiałoby skutkować odroczeniem rozprawy zaplanowanej na dzień 19 marca 2015 r. i – tym samym – przedłużeniem postępowania. Należy podkreślić dobitnie, iż już przed wszczęciem procesu powódka знаła stanowisko pozwanego, że kwestionuje on roszczenie powódki również co do wysokości. Już w pozwie (art. 207 § 6 kpc) powódka bezwzględnie powinna była złożyć wszystkie wnioski dowodowe na poparcie roszczenia tak co do zasady, jak i co do wysokości.

Dodatkowo stwierdzić należy, że wnioskowane przez powódkę dowody nie mogły być przydatne dla rozstrzygnięcia sporu. W celu wykazania poniesionej przez powódkę rzeczywistej szkody (i to będącej normalnym następstwem bezprawnego orzeczenia z roku 1951), ze względu na specyfikę materii, jedynym wchodzącym w rachubę środkiem dowodowym był wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny przedsiębiorstw i szacowania nieruchomości. Wykazanie wysokości szkody w inny sposób (np. przez przesłuchanie strony, świadków) było w realiach niniejszej sprawy po prostu niemożliwe, z uwagi na specyfikę materii, czas, jaki upłynął od bezprawnego orzeczenia, pożar z roku 1979 (jego przyczyny i następstwa). Rzecz jasna – gdyby OBOK wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego (biegłych), powódka zawnioskowała o przesłuchanie świadków lub stron, wówczas należałoby wnioski dowodowe uwzględnić, gdyż zeznania mogłyby stanowić materiał dla biegłego sądowego.

Niezrozumiała pasywność dowodowa powódki w zakresie dowodu z opinii biegłego, w tym zwłaszcza brak właściwego wniosku dowodowego (o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego – biegłych) po otrzymaniu odpowiedzi na pozew, po lekturze której nie można było mieć wątpliwości, iż pozwany kwestionuje wysokość roszczeń powódki, spowodowała, iż bezprzedmiotowe stały się wnioski dowodowe powódki o przesłuchanie świadków i strony. Co więcej – nawet po oddaleniu przez sąd wniosków dowodowych na rozprawie w dniu 19 marca 2015 r., obecny na sali rozpraw profesjonalny pełnomocnik powódki, w obliczu takich decyzji sądu nie złożył stosownego wniosku dowodowego.

W konsekwencji – z uwagi na niedostateczną inicjatywę dowodową ze strony powódki – sąd ustalił stan faktyczny w sposób wyżej przedstawiony, pomijając rzecz jasna – jako nieudowodnione – kwestie związane z wysokością realnie poniesionej przez powódkę szkody w następstwie bezprawnego orzeczenia z roku 1951. Z całą bowiem pewnością dołączone do pozwu opinie prywatne nie miały dla sądu (w szczególności wobec jednoznacznego i uargumentowanego ich zakwestionowania przez pozwanego w odpowiedzi na pozew) waloru opinii biegłych (art. 278 i n. kpc), były one jedynie dokumentami prywatnymi, z których treści wynikało jedynie to, że podpisane pod opiniami osoby rzeczywiście je sporządziły na zlecenie powódki. Można też je potraktować jako stanowisko jednej ze stron procesu. Gdyby nawet teoretycznie założyć, iż opinie te należałoby potraktować, jako dowód z opinii biegłych, to w odniesieniu do choćby opinii biegłej B. N. należałoby sformułować oczywisty zarzut nieprzystawania jej wniosków do przedmiotu sporu – biegła określiła „wartość nakładów” oraz „wartość wyburzenia i rozbiórki obiektu”, a więc wartości niebędące następstwem wydania bezprawnego orzeczenia nacjonalizacyjnego (słusznie na tę właśnie kwestię zwrócił uwagę pozwany w odpowiedzi na pozew).

Przedstawione wyżej rozważania w sporej części mają charakter teoretyczny. Ściśle jednak rzecz ujmując stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie wszelkie istotne dla sprawy wnioski dowodowe winny zostać przedstawione w pozwie, w tym kluczowy wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego (biegłych sądowych). Powódka już przed złożeniem pozwu wiedziała bowiem, że pozwany kwestionuje roszczenie także co do wysokości.

W ocenie sądu wykluczone w niniejszej sprawie było rozważanie przez sąd przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z urzędu. Strona powodowa była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, a jej zaniechanie polegające na niezłożeniu wniosku o dowód z opinii biegłego było jaskrawe i oczywiste.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na jego nieudowodnienie co do wysokości.

Co do zasady powódce, jako następcy prawnemu małżonków B., przysługiwało – na mocy art. 160 kpa, w brzmieniu sprzed 9 października 2000 r., odszkodowanie za majątkowe następstwa bezprawnego orzeczenia nacjonalizacyjnego z 1951 r. Roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu, gdyż powództwo wniesiono przed upływem trzech lat od wydania decyzji z dnia 18 września 2012 r. (art. 160 § 6 kpa).

Jak już jednak była mowa wyżej, dla uwzględnienia roszczenia niezbędne byłoby również udowodnienie przez powódkę (art. 6 kc) rozmiaru rzeczywistej szkody, będącej normalnym następstwem bezprawnego orzeczenia (art. 361 § 1 kc). Powódka temu obowiązkowi nie podołała, wskutek czego powództwo należało oddalić.

Jedynie uzupełniająco można jeszcze podzielić stanowisko strony pozwanej, iż powódka błędnie uważała, iż normalnym następstwem bezprawia władzy z roku 1951 były szkody powstałe w wyniku pożaru oraz koszt rozbioru budynków według cen dzisiejszych. W ocenie sądu, gdyby prawidłowo podejść do tematu wysokości szkody, punktem wyjścia do jakichkolwiek rozważań winna być wartość przedsięwzięcia, podlegającego nacjonalizacji (mienie ruchome oraz mienie nieruchomości), w zakresie składników majątkowych małżonków B..

Zdaniem sądu bezzasadny okazał się wniosek pozwanego o zweryfikowanie poprawności oznaczenia w pozwie jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, z którą wiąże się dochodzone roszczenie. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 31, poz. 206 ze zm.) do właściwości wojewody jako organu administracji rządowej w województwie, należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie, niezastrzeżone w odrębnych ustawach na rzecz innych organów tej administracji tj. organów administracji rządowej. Wskazanie zatem wojewody – jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa w niniejszym procesie było prawidłowe.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 kpc. Mimo, iż powódka proces przegrała, sąd uznał, iż jej sytuacja materialna uzasadnia nieobciążanie jej kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej. Sąd wziął tu pod uwagę takie okoliczności, jak : wysokość emerytur powódki i jej męża, wydatki na leki, a także poniesiony przez powódkę spory wydatek związany ze zleceniem opinii prywatnych oraz na część opłaty od pozwu.

del. SSR Jan Sterczała